

**Иницијатива за оснивање
НАГРАДЕ ЗА ДОБРОЧИНСТВО У КУЛТУРИ
„ВЛАДИКА ЈЕРОНИМ“**

Сви ми умиремо само једном, а велики људи по два пута – први пут када их нестане са земље, други пут када пропадне њихова задужбина.

Иво Андрић

Задужбинарство у Срба било је распрострањен народни обичај и има традицију од скоро хиљаду година. Године 1183. рашки жупан Стефан Немања се заветује да ће подићи храм посвећен Богородици - прву познату српску задужбину Студеницу. Није замрло ни у доба Турака, када је Велики везир Мехмед – паша Соколовић вођен својим српским пореклом саградио чувени мост на Дрини и обновио Пећку Патријаршију.

У два века модерне српске државе видимо да наши најбољи споменици и организације (Академија наука, Матица српска, Коларчев народни универзитет, библиотеке, болнице, цркве, богословије, материнска удружења итд) нису оснивани од стране влада. То су чинили појединци и породице које су имале визију и родољубиву жељу да помогну ратовима изнурено српство. Сви ти доботвори заузврат нису тражили ништа, осим да не буду заборављени од властитог народа.

Оснивање Библиотеке у Нишу везује се за име епископа Јеронима, који је својим тестаментом од 13. маја 1894. завештао своју кућу, суму новаца и своју библиотеку будућој

важној установи културе. Тим својим чином епископ Јероним се и као свештеник и као србин придружио блиставој плејади добротвора.

Стога налазимо да би оснивање НАГРАДЕ ЗА ДОБРОЧИНСТВО У КУЛТУРИ „ВЛАДИКА ЈЕРОНИМ“ (у даљем тексту *Јеронимове награде*) од стране Града Ниша, скренуло пажњу на заборављену институцију ДОБРЕ ВОЉЕ као основне људске вредности. Општи јавни интерес је данас једини цивилизацијски импулс којим би свако од нас, на свој начин могао да врати достојанство акту задужбинарства. Оснивање *Јеронимове награде* био би наш дар нараштају и дуг прецима указујући на грађански идентитет Ниша. Будући да је и властима и установама културе дужност не да производе, већ да делују, на нашем је поколењу одлука да ли ће нам култура зависити од „севапа“ или од осмишљеног и разборитог улагања у проверене вредности. На трагу таквог става, нишка Народна библиотека, као кућа настала управо добротворством епископа Јеронима и књижевника Стевана Сремца, прилаже ову Иницијативу.

Предлажемо да се Награда додељује бијенално и да се састоји од нарочито дизајниране повеље - грамате и у истом духу стилизованог „ордена“ - знака са ликом епископа Јеронима. Појединци и институције који својим добротворством у култури заслуже *Јеронимову награду* остварују право на публицитет и углед. Осим реализације конкурса за идејно решење и израде саме награде, *Јеронимова награда* не изискује никаква посебна улагања. Одлуком одговарајућег Одбора (формираног од личности из културе, медија, епархије нишке), награда би се уручивала на свечаној академији уз читање тестаментa епископа Јеронима. Ово би била прва награда ове врсте на југу Србије, а сам чин градских власти да установи и приреди свечану доделу *Јеронимове награде*, достојанствен је и ефектан гест захвалности онима који директно помажу културу.

Верујемо да ће Иницијатива Народне библиотеке „Стеван Сремац“ за оснивање НАГРАДЕ ЗА ДОБРОЧИНСТВО У КУЛТУРИ „ВЛАДИКА ЈЕРОНИМ“ наићи на одобравање свих одговорних појединаца и структура у Граду.

Завештање епископа Јеронима

„Имање моје које постоји у Нишу, као и један плац на коме постоје две куће, једна већа а друга мања, остављам и то: већу кућу за Народну библиотеку, којој ће припасти и моја библиотека; а малу кућу остављам баба Лујзи Лонингер на уживање њено, до њене смрти, за њезину вишегодишњу верну и поштену службу, с правом да се једним делом подрума служи, који је под већом кућом, као и да се може служити са једним делом баште, све кујинско и трпезаријско посуђе оставља се баба Лујзи, оставља јој се на уживање један казан за прање рубља, један стари орман за хаљине, два кревета, један гвозден, а други дрвен, као и све креветне ствари са орманом у коме се држе трпезаријске ствари. Поред овог издаће се баба Лујзи у готовом новцу 1200 динара.

Главнина у новцу, која је по књижицама у нишким новчаним заводима поделиће се овако:

1. Св. савском дому издаће се хиљаду динара;
2. Дому за напуштену децу у Београду хиљаду динара;
3. Фонду великошколске омладине хиљаду динара;
4. За установљење фонда у Шапцу из кога ће се помагати ученице женских школа основних хиљаду и двеста динара;
5. Матици српској у Новом Саду (Аустрији) хиљаду динара;
6. Православној Српској Богословији у Сарајеву (Босна) хиљаду двеста динара;
7. Српској Православној Основној Школи у Мостару (Херцеговина) хиљаду динара;
8. Српској Православној Богословији на Цетињу (Црна Гора) хиљаду двеста динара;
9. Српској Православној Богословији у Призрену (Стара Србија) хиљаду двеста динара;
10. Цркви св. Пантелија у Нишу хиљаду и двеста динара;
11. Да се сахраним код цркве св. Пантелија више олтара споља и да се око саране утроши осам стотина динара највише.
12. Сав новац, који око погребних сума претече да се њиме оснује фонд из кога ће се помагати сиротне ученице из основних школа у Нишу. У овај фонд ући ће два лоза руског државног зајма и један лоз белгиски „Конго“ са седам акција Српског Бродарског Друштва. Овим фондом управљаће Општина Нишка, нити се овај фонд може употребити на другу коју целу, до на оно шта се овим завештањем и одређује.
13. Све ствари, новац, кућа, као мебл нови са великим орманом и орманчићем за писма, са два велика огледала, миндерлуком, црним кабинетом, креденцом, асталима и покривачима припада Народној Библиотеци, као и гвоздена умиваоница са гвозденим столом.

Ово је моја воља и ово захтевање сам сам написао и потписао. Ово завештање извршиће: архимандрит Иконокентије ректор богословије у пензији, г. Милован Јанковић, чиновник у пензији, г. Васа Мацаревић, чиновник у пензији и г. Стојан Бошковић, министар у пензији.